

гово-то относително положеніе на небе-то. Като опредѣлимъ по този начинъ относителны-тъ положенія на всички звѣзды, ный можемъ да забѣлѣжимъ мѣста-та имъ на една карта или на единъ глобусъ, също тъй както забѣлѣжваме положеніе-то на различни мѣста на земна-та повърхность съ помощь-та на тѣхна-та дължина и широчина.

Всичко горѣказано служи само като единъ образецъ на различни-тъ употребленія на полуденна-та трѣба, за намѣрваніе относителны-тъ положенія на небесны-тъ тѣла. Освѣнъ това, този прѣкрасенъ инструментъ служи още за провѣрваніе на наши-тъ часовници. Отъ наблюдение, направено съ помощь-та на полуденна-та трѣба, ный точно опредѣляваме момента, въ кой-то центра на слънце-то са намѣрва на меридіана. Той показва точно-то време на **видима** пладнѣ, но часовници-тъ обыкновенно показвать **срѣдньо** време, и за това, за да ги нагласимъ по полуденна-та трѣба, ный трѣба още да приложимъ на видимо-то време по пладнѣ уравненіе-то на време-то, както ще обяснимъ въ слѣдующа-та глава.

Съ помощь-та на полуденна-та трѣба лѣсно може да са направи една **полуденна бѣлѣжна**. За това често избирѣтъ единъ прозорець, като най-сгодно мѣсто за тѣзи бѣлѣжка поради сѣнка-та, коя-то пада отъ перпендикулярны-тъ прѣчки на кръжило-то. Единъ помощникъ съ линия, положена по направленіе-то на тѣзи сѣнка, и съ ножче въ рѣка, стои готовъ да направи бѣлѣжка-та тосъ-часъ щомъ наблюдателя при полуденна-та трѣба извѣсти, че центра на слънце-то са намѣрва на меридіана. По единъ условенъ знакъ, по дрыканіе-то на звънецъ на пр., жители-тъ на цѣлъ градъ могатъ да направятъ таквазъ бѣлѣжка отъ едно и също наблюдение. Ако такъвъ знакъ са направи въ единъ отъ онѣзи дни, кога-то видимо-то време и срѣдньо-то време станѣтъ равны помежду си, както на пр. на 12 Декемврія (24 нов. ст.), то уравненіе-то на време-то не е нужно.

Понеже полуденна-та бѣлѣжка е полезна за провѣрваніе на часовници, то ный ще покажимъ единъ способъ, по кой-то да можемъ да я правимъ безъ помощь-та на телескопа. На гладка и равна повърхность, изложена на свободно-то дѣйствие на слънчовы-тъ зари, начѣрватъ единъ кръгъ съ помощь-та на пергеля. Въ центра на този кръгъ забиватъ перпендикулярно единъ тель доста дългъ, за да може края на сенка-та, коя-то пада отъ него, да достигне окръжность-та на кръга, нѣколко часа прѣди пладнѣ, н. пр. въ десять часа сутринь-та (на Европейскы). Да направимъ малкъ знакъ въ точка-та, дѣто тѣзи сѣнка пада на окръжность-та и да повторимъ, също-то тамъ, дѣто сѣнка-та изново пада слѣдъ пладнѣ. Да земемъ една точка на разстояніе отъ тѣзи двѣ бѣлѣжки и да я съединимъ съ центра на кръга съ една линия, коя-то и ще бѣде истинна-та полуденна линия. Посока-та на тѣзи линия ще да бѣде еднаква, кога-то и да е тѣглена тя — лѣтъ или зимъ; но най-сгодно е да са тѣгли тѣзи линия около $\frac{3}{15}$ -ый Юнія, зашто-то тогазъ сѣнка-та измѣнява дължина-та си най-бърже, и моменты-тъ на съвпаданіе-то ѝ съ окръжность-та отъ двѣ-тъ страни на полуденна-та линия сѣ много по-опредѣлены отъ колко-то зимъ. Въ това време на година-та, движеніе-то на слънце-то е съгласно съ часовникъ-тъ, както ще са обясни по-напълно въ слѣдую-